

Ses Bilgisi

1. Türkçede sert ünsüzlerden (f, s, t, k, ç, ş, h, p) biriyle biten bir sözcüğe “c, d, g” yumuşak ünsüzleri ile başlayan bir ek geldiğinde ekin başındaki “c”, “ç”ye; “d”, “t”ye; “g”, “k”ye dönüşür yani sertleşir. Bu ses olayına ünsüz benzeşmesi ya da ünsüz sertleşmesi denir.

Buna göre aşağıdaki sözcüklerden hangisine “-ci” eki getirilirse ünsüz benzeşmesi meydana gelmez?

- A) Bilet B) Göz C) Balık D) İş

2. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde ünsüz benzeşmesi yoktur?**

- A) Tarih bir nehir ki coşkundur seli.
B) Çabuk giderdi, çok götürürdü Elifçik.
C) Durma git, evladım; açıktır yolun!
D) Olmaz, İstanbulsuz memleket olmaz.

3. Süreksiz sert ünsüzlerle (p, ç, t, k) biten bir sözcüğe, ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde sözcüğün sonundaki sert ünsüz yumuşar. Bu ses olayına ünsüz yumuşaması (ünsüz değişimi) denir. Örneğin “bebek” sözcüğüne “-i” eki getirildiğinde sözcüğün sonundaki “k”, “ğ”ye dönüşür (bebeği).

Buna göre aşağıdaki sözcüklerden hangisine ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde ünsüz yumuşaması olmaz?

- A) Sınıf B) İnat C) Bilinç D) Kalp

4. Süreksiz sert ünsüzlerden (p, ç, t, k) biriyle biten bazı tek heceli sözcüklerden sonra ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde ünsüz yumuşaması olmaz. Örneğin “ip” sözcüğüne “-i” eki getirilince “p” sesi “b”ye dönüşmez (ipi).

Aşağıdakilerin hangisinde bu açıklamaya örnek olabilecek bir sözcük yoktur?

- A) Aile içi ilişkiler çocuğun psikolojisinde önemli bir rol oynar.
B) Dörtmala koşan yük arabasının oku koluna çarptı.
C) Bütün malzemeleri derin bir kaba koyup güzelce karıştırdı.
D) Soğuyan sütü şişelere doldurup dolaba kaldırdı.

5. Türkçede ünlü ile biten sözcüklere ünlü ile başlayan bir ek gelirse iki ünlü arasına “y, ş, s, n” kaynaştırma harflerinden biri girer. Örneğin “silgi” sözcüğüne “-e” eki getirilirse araya “y” kaynaştırma harfi girer (silgiye).

Buna göre aşağıdaki sözcüklerin hangisine ünlü ile başlayan bir ek getirilirse araya kaynaştırma harfi girmez?

- A) Kuzu B) Atkı C) Akıl D) Şapka

6. Türkçede “k” ünsüzü ile biten bazı sözcükler “-cık/-cik” ekini aldığıında sözcüğün sonundaki “k” sesi düşer. Bu ses olayına ünsüz düşmesi denir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinde ünsüz düşmesi yoktur?

- A) Dostlarımızla sıcacık bir yaz akşamında buluşup sohbet ettik.
B) Yumuşacık bir ekmeği hayal ederek geçirdiği günleri hatırladı.
C) Tepede penceresinden ışık süzülen ufacık bir ev vardı.
D) Gencecik bir şairin şiirlerini okuduğuma inanmadım.

Ses Bilgisi

7. İkinci hecesinde dar ünlü bulunan bazı iki heceli sözcüklerin sonuna, ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde sözcüğün ikinci hecesindeki dar ünlü (ı, i, u, ü) düşer. Buna ünlü düşmesi ya da orta hece düşmesi denir. Örneğin “ağız” sözcüğüne “-ım” eki getirilirse sözcüğün ikinci hecesindeki “ı” ünlüsü düşer (ağzım).

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesine uğramış bir sözcük yoktur?

- A) O anda benzi limon gibi sararmaya başlamıştı.
B) Pehlivanlar yurdu olan bu köyü çok seviyorum.
C) Ömrünü evsiz barksız insanlara yardım ederek geçirdi.
D) Bomboş sokaklarda uzun süre boynu bükük dolaştı.

8. Bir sözcüğün ilk hecesinde kalın bir ünlü (a, ı, o, u) varsa diğer hecelerdeki ünlülerin de kalın; ince bir ünlü (e, i, ö, ü) varsa diğer hecelerdeki ünlülerin de ince olması kuralına büyük ünlü uyumu (kalınlık-incelik uyumu) denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük ünlü uyumuna uymayan birden fazla sözcük vardır?

- A) İnsanın içine işleyen bir soğuk vardı.
B) Elindeki kalemler küçük bir goril çizmişti.
C) Bir av köpeği, o kadar ani havladı ki sıçradım.
D) Herkes otobüse binene dek bekledik.

9. Yarışma için yedi- - - -er kişilik gruplar oluşturduk.
Su- - -un sesini dinleyen çocuklar sakinleşiyor.
Gül koku- - -u dünyadaki en güzel kokudur, diyordu.
Aşağıdaki kaynaştırma harflerinden hangisi bu cümlelerde boş bırakılan yerlerden herhangi birine getirilemez?

- A) n B) s C) ş D) y

10. Ufku tutuşturmadan fecrin ilk alevleri

I II
Arkamızda kalıyor şehrin kenar evleri.
III

Bulutların ardında gün yanmadan sönüyor,
IV

Höyükler bir dağ gibi uzaktan görünüyor...

Bu dizelerde numaralanmış sözcüklerin hangisinde diğerlerinden farklı bir ses olayı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

11. Şehrin uzantısından usanmış ruhumuzun

I
Nadir duyabildiği taze bir heyecanla
Karıştım o gün bugün bu zavallı çobanla
II

Bingöl yaylalarının bu mavi dumanlarına
III

Gönlümü yayla yaptım Bingöl çobanlarına
IV

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. sözcükte ünsüz yumuşaması vardır.
B) II. sözcükte ünsüz benzeşmesi söz konusudur.
C) III. sözcükte kaynaştırma harfi kullanılmıştır.
D) IV. sözcükte ünlü düşmesi olmuştur.

12. **Aşağıdakilerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

- A) “-ken, -ki, -leyin, -gil, -(i)mtirak, -daş, -yor” ekleri büyük ünlü uyumunu bozar.
B) Türkçe sözcüklerde ilk heceden sonra “o, ö” ünlüleri bulunmaz.
C) Türkçe sözcüklerde iki ünlü yan yana gelmez.
D) Türkçe sözcüklerde farklı iki ünsüz yan yana gelmez.

